

“Nederlandse wateropgave heeft mondiaal aspect”

Een jaar geleden kwam de Deltacommissie onder leiding van Cees Veerman met haar adviezen voor het zekerstellen van de veiligheid van Nederland op lange termijn. De bevindingen van deze commissie vormden de basis van het ontwerp voor het Nationaal Waterplan, dat na een inspraakronde binnenkort door de Tweede Kamer moet worden behandeld. Grote investeringen wachten ons in een tijd waarin van de overheid enerzijds gevraagd wordt de economie te stimuleren, anderzijds echter de noodzaak van enorme bezuinigingen is aangekondigd. De dag na Prinsjesdag vond een gesprek plaats met drs. Renske Peters, directeur Water van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, in haar werkkamer aan de Plesmanweg in Den Haag.

Wat was de inhoud van uw bijdrage in Stockholm?

“Grensoverschrijdende waterproblematiek was ditmaal onderwerp van de jaarlijkse Wereld Water Week in Stockholm. Diverse commissies van de Verenigde Naties houden zich bezig met de samenwerking tussen landen, nodig om de problematiek van het waterbeheer, de klimaatverandering en de adaptatie daaraan, aan te pakken. We hebben daar een leidraad voor andere landen voor geschreven, mede gebaseerd op de ervaringen die in Nederland zijn opgedaan met de internationale samenwerking in de Rijn- en de Maascommissie. We onderstrepen daarin bijvoorbeeld het belang van het verzamelen van goede informatie, het maken van afspraken over de eenheden en de uitgangspunten die je daarbij hanteert en het belang van een volledige inventarisatie van kwetsbare gebieden voordat je aan maatregelen begint.”

Is er belangstelling voor zo'n leidraad?

“De problemen komen bijvoorbeeld naar voren in de voormalige Sovjetlanden, waar diverse grote rivieren stromen. In het verleden zorgde het centrale gezag in de Sovjet-Unie voor eenheid in benadering. Nu moet men die eenheid op eigen kracht opnieuw zien te organiseren en wordt men geconfronteerd met cultuurverschillen én verschillen in politieke situatie. Daarbij kan zo'n leidraad helpen.”

“Nu is dat bij ons natuurlijk ook niet vanzelf gegaan. Ook in het verband van de Internationale Rijn Commissie was een ramp nodig om de landen tot harde afspraken en echte actie te bewegen. Op vrijwillige basis kun je een eind komen, maar een Europese richtlijn als de Kaderrichtlijn Water is wel een stok achter de deur, een stimulans om zo'n grensoverschrijdende problematiek samen aan te pakken.”

“We hebben net de Mekong Commissie op bezoek gehad. Het stroomgebied van de

Mekong ligt in Thailand, Laos, Cambodja, Vietnam en China. Daar spelen dezelfde grensoverschrijdende problemen als hier. Ook daar heeft men te maken met een groot deltagebied en met de zeespiegelstijging. Men kijkt naar onze ervaringen, naar de onderwerpen die we bij de kop pakken, de manier waarop we dat doen en de organisatie die we erop zetten. Daar borduren we in weze op voort.”

Hoe loopt het met 'Ruimte voor de Rivier'?

“Provincies hebben een belangrijke rol bij de uitvoering. Daarbij komen uiteraard allerlei wensen en ideeën naar voren die in de regio leven, wensen op het gebied van woningbouw, landschapinrichting en recreatie bijvoorbeeld. Samen kijken we of dergelijke wensen in te passen zijn zonder dat de veiligheidsdoelstelling in het gedrang komt. En hoe financiering kan plaatsvinden, een punt dat ook niet onbelangrijk is (zie bijvoorbeeld H₂O nr. 16/17: 'Lek krijgt in 2015 meer ruimte'). Een aantal van de geplande maatregelen is overigens al in uitvoering, zoals het project Noordwaard.”

Wat houdt het Deltaprogramma in?

“De Commissie Veerman heeft een aantal aanbevelingen gedaan om de veiligheid van Nederland op lange termijn te kunnen blijven garanderen. Die voorstellen moeten nog nader uitgewerkt worden. Verhogen van de veiligheid moet daarnaast gekoppeld worden aan andere doelen, zoals het verbeteren van ruimtelijke kwaliteit en het behouden of versterken van ecologische systemen. Veerman stelt bijvoorbeeld voor om het peil van het IJsselmeer 1,5 meter te verhogen. Daar is veel kritiek op gekomen. We zien dat voorstel als een interessante ontwikkeling, die nader onderzocht zal worden. Uitgangspunt is dat de peilen van het IJsselmeer en het Markermeer/IJmeer ontkoppeld zullen worden.”

Welke Deltaprogramma's zijn er verder nog?

“Twee heb ik er nu genoemd, die over het IJsselmeergebied en de nationale zoetwaterstudie. Daarnaast zijn we bezig met het Rijnmondgebied, met de 'afsluitbaar open'-problematiek: met de voorzieningen die nodig zijn om het Rijnmondgebied zowel te beveiligen tegen hoge rivierafvoeren als tegen stormvloed en een combinatie van beide. Daarnaast speelt dat bij lage rivierafvoeren de zouttong via de Nieuwe Waterweg steeds verder het land kan binnendringen. Veerman signaleert het probleem, geeft een mogelijke oplossing, maar benadrukt de noodzaak van nader onderzoek. Daarmee zijn we nu bezig. In de zuidwestelijke delta hebben we de problemen van de Grevelingen, het Krammer-Volkerak, het Zoommeer en de Oosterschelde, waarbij we aandacht moeten schenken aan verbetering van de waterkwaliteit, herstel van zoet-zoutgradiënten, versterking van ecosystemen, waterberging en beveiliging tegen stormvloed. Onder mijn verantwoordelijkheid valt dan verder nog het deelprogramma Waddenzee: de bescherming van de waddeneilanden en de kust van Noord-Nederland. Mijn collega-directeur Roel Feringa houdt zich ook bezig met de nieuwe veiligheidsnormen langs de kust en de rivieren. Bij de kustbescherming is de 'zandmotor' (het systeem van permanente zandsuppletie in de zone voor de kust, red.) een interessante ontwikkeling.”

Het lijkt mij een uitdagend werkpakket.

“Naast het nationale waterplan hebben we ook nog onze mondiale wateropgave. In andere deltagebieden wordt men met dezelfde of soortgelijke problemen geconfronteerd. Daarom houden we ons ook met vijf andere deltagebieden in de wereld bezig, zoals met Vietnam, ons aanspreekpunt voor de Mekongdelta. Een actuele vraag is of wij kunnen assisteren bij het versterken van de kennis aldaar, het opzetten van opleidingsfaciliteiten bijvoorbeeld. In Indonesië spelen de problemen van Jakarta: de vele kleine rivieren die het moessonwater door de stad naar zee moeten transporteren, het ontbreken van riolering, de bodemdaling in de kuststrook, de zoutinvasie, etc. In Mozambique gaat het om de delta van de Incomati: de rivier die in het zuiden van het land bij Maputo in zee stroomt. In Bangladesh komen de Ganges en de Brahmaputra samen en vormt de uitstroom

Renske Peters

in zee een gigantisch deltagebied. In Egypte gaat het om de Nijl en de Nijldelta, de steeds grotere vraag naar water en de daarmee samenhangende verdelingsproblemen. Samenwerking met deze landen wordt vanuit het Rijk belangrijk geacht. Vanuit het ministerie van Verkeer en Waterstaat brengen we uiteraard onze technische en organisatorische kennis in. We proberen ons te richten op een aantal punten, die te vertalen in projecten op korte en op lange termijn, zodat we een langdurige samenwerkingsrelatie kunnen opbouwen."

Wat is de invloed van Prinsjesdag?

"Bij water gaat het om echte langetermijnproblemen. De Deltawet komt eraan; die gaat de basis voor continuïteit in de aanpak van onze veiligheidsproblemen leggen. Het Deltafonds moet in 2020 gevuld zijn. Er komen grote bezuinigingen aan. We zullen daaraan zeker een bijdrage moeten leveren, maar onze voorbereidingen gaan wel door. Wij zullen de komende jaren het hele Delta-programma zover uitwerken dat alles klaargemaakt is voor uitvoering. Maatregelen voor onze veiligheid zijn onvermijdelijk. Hoe groot die veiligheid moet zijn, is een ander punt. Veerman zet een factor 10 op het huidige niveau. We gaan doorrekenen wat dat betekent en of dat echt moet. De grote lijn is dat de mijlpalen de komende jaren gezet worden, de nieuwe normering wordt vastgesteld en de plannen gereed gemaakt worden voor de uitvoering. Het kabinet heeft uitgesproken dat dit in ieder geval gaat gebeuren."

Hoe ziet uw loopbaan eruit?

"Ik ben in 1951 geboren in Amsterdam, waar ik nog steeds woon. Van 1970 tot

1976 studeerde ik aan de Universiteit van Amsterdam geografie en planologie. Na een aantal jaren reizen en kleinere opdrachten kwam ik in 1980 bij het onderzoeksinstituut de Dorskamp in Wageningen in dienst, het toenmalig onderzoeksinstituut voor bos en landschap. Ik verrichtte daar onderzoek naar de relatie tussen stad en land. Uitvloeisel daarvan is dat ik nog steeds bestuurslid ben van de Stichting Beschermers Amstelland: een stichting die zich inzet voor het handhaven van het agrarische cultuurlandschap. In 1985 ben ik benoemd tot onderzoekskoördinator bij Staatsbosbeheer, toen nog een rijksdienst. Toen daar beheer en beleid gescheiden werden, verhuisde ik met het beleid mee naar Den Haag. Ik hield mij bezig met vragen op het gebied van bosbouw, landschapsbouw en milieu, maar ook met de aansturing van instituten en met het samenvoegen van onderzoeksinstituten tot het huidige Alterra. In 1990 werd ik bij het ministerie van LNV hoofd milieu en water bij de directie Natuurbeleid. Ik had veel relaties met de departementen van VROM en Verkeer en Waterstaat. Is het landelijk gebied er alleen voor de landbouw of heeft het een bredere functie? In 1999 ben ik bij de Dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente Amsterdam hoofd van de afdeling Openbare Ruimte, Groen en Water geworden. Ik had te maken met het ontwerp, beleid en onderzoek voor bijvoorbeeld de projecten IJburg, de Zuidas, de Singelgrachtzone, de hoofdgroenstructuur van Amsterdam en de bescherming en toekomst van volkstuinen en parken. In die jaren kwam het eerste waterplan van Amsterdam tot stand. In

2005 ben ik benoemd in deze functie bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat."

Is instroom van buiten op dit niveau niet bijzonder?

"Als ik kijk hoe carrières binnen het ministerie van Verkeer en Waterstaat en Rijkswaterstaat verlopen, zeker. Loopbaanontwikkeling is bewust beleid. Inmiddels is er een centraal punt voor de vervulling van de hogere posities bij de gehele rijks-overheid. Daar had ik mij met mijn ervaring bij zowel LNV als de gemeente Amsterdam aangemeld. Ik ben gehecht aan de fysieke leefomgeving. Ik zie dat er veel te doen is als

"Deltaprogramma gereed maken voor uitvoering"

gevolg van de klimaatontwikkeling en ik heb ervaren dat water daarbij een element is dat cruciaal is voor vele andere sectoren: zonder water geen gezondheid, geen natuur, geen verstedelijking en geen toekomst. Dat maakt deze functie voor mij zo interessant."

Maarten Gast

Curriculum Vitae Renske Peters

1951 geboren te Amsterdam
 1970-1976 studie geografie en planologie, Uversiteit van Amsterdam
 1980-1985 De Dorskamp, Wageningen, onderzoeker bos en landschap
 1985-1990 Staatsbosbeheer, Den Haag onderzoekskoördinator
 1990-1999 ministerie LNV, Den Haag hoofd afdeling Natuurbeleid, plv. directeur Platteland
 1999-2005 Dienst Ruimtelijke Ordening, Amsterdam hoofd Openbare Ruimte, Groen en Water
 2005-heden ministerie van Verkeer en Waterstaat, directeur Water